

Nationella riktlinjer för öppen vetenskap

– Uppdrag och process

Nationella riktlinjer för öppen vetenskap

- Regeringsuppdrag till KB 2022

*”Kungl. biblioteket ska ta fram nationella riktlinjer för öppen vetenskap. I uppdraget ingår att, ur ett helhetsperspektiv för öppen vetenskap, **identifiera gemensamma mål och prioriteringar, kartlägga rollfördelning och ansvarsområden samt definiera behov av stöd och vägledning.**”*

- KB ska inhämta kunskap och underlag från Vetenskapsrådet (VR) samt kunskap och erfarenheter från universitet och högskolor och andra berörda myndigheter och organisationer
- Uppdraget ska redovisas **15 januari 2024** – förlängd tid för förankring
- VR bistår KB i arbetet, ingår i intern arbetsgrupp och förankring i VR:s referensgrupp

Regeringens proposition 2020/21:60

Forskning, frihet, framtid
– kunskap och innovation för Sverige

Prop.
2020/21:60

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 december 2020

Stefan Löfven

Matilda Ernkrans
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen presenterar regeringen forskningspolitiken för åren 2021–2024. Den omfattar frågor om såväl forskning och innovation som högre utbildning. Politiken utgår från målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en framstående kunskapsnation. Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1) lämnat förslag och redovisat bedömningar om ökade medel till forskning och innovation. I budgetpropositionen föreslås och beräknas betydande höjningar av anslagen för forskning och utveckling med totalt 3,75 miljarder kronor 2024. I denna proposition beskrivs satsningarna närmare. Utgångspunkten för satsningarna är att forskningen ska vara av hög kvalitet och att satsningarna ska ge förutsättningar för fler forskningsmiljöer av högsta kvalitet.

Samhällets utmaningar behöver mötas med satsningar på strategisk forskning av hög kvalitet och innovationssatsningar. De övergripande samhällsutmaningar som denna proposition fokuserar på är klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och starkt samhälle. Forskningssatsningarna som presenteras för att möta utmaningarna är såväl långsiktiga nationella forskningsprogram, där nya föreslås inrättas och befintliga förstärkas, som vissa särskilda forskningssatsningar. Det är angeläget att hitta synergier med EU:s forskningsprogram. En nationell strategi för EU-samarbetet bör därför tas fram. Även andra pågående och planerade åtgärder som bidrar till att möta utmaningarna redovisas, t.ex. insatser i fråga om öppen vetenskap, immateriella tillgångar, jämställdhet och villkoren för en forskarkarriär i högskolan.

1

Svensk forskning av hög kvalitet bidrar till vetenskapliga genombrott, hantering av samhällsutmaningar, utbildning av hög kvalitet, kompetensförsörjning och näringslivets och samhällets utveckling. En stark kunskapsbas kan även bidra till en vetenskapligt grundad policy och praktik samt bygger motståndskraft mot desinformation. I sammanhanget är det även viktigt att staten styr mot öppen tillgång (eng. Open Access) till de forskningsresultat som finansieras av offentliga medel. För att öka värdet av ny kunskap behöver den spridas inom såväl vetenskapssamhället som till samhället i övrigt. Regeringen anser därför att vetenskapliga publikationer som är ett resultat av forskning som finansierats med offentliga

10.2.2 Ett öppet vetenskapssystem

Omställningen till ett öppet vetenskapssystem innebär en omfattande utveckling där så många moment och verktyg som möjligt i forskningsprocessen görs öppet tillgängliga via internet. Det finns ingen fastslagen definition av öppen vetenskap, men ofta inkluderas aspekter som öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och forskningsdata, öppna lärresurser, öppen källkod och allmänhetens delaktighet i forskningsprocessen. För att stödja omställningen till öppen vetenskap finns också behov av utvecklade incitamentsystem.

[Unesco Recommendation on Open Science \(2021\)](#)
 Svensk översättning från Svenska Unescorådet

Intern organisation

- **Tre arbetspaket** som kommer att arbeta mer eller mindre parallellt med kunskapsinhämtning, bedömningar, skrivning och revidering efter input längs vägen
 - **Paket 1:** Öppna forskningsdata, forskningsinfrastruktur, forskningsmetoder (mjukvara, källkod m.m.)
 - **Paket 2:** Öppen tillgång vetenskapliga publikationer & lärresurser
 - **Paket 3:** Öppen medverkan för samhällsaktörer / Dialog med andra kunskapssystem
- **Olle Lundberg**, huvudsekreterare hos Forte och professor i Health Equity Studies vid Stockholms universitet och **Sanja Halling**, handläggare för öppen tillgång till forskningsdata vid VR, ingår i KB:s interna arbetsgrupp

Referensgrupp

- Peter Aronsson, Linnéuniversitetet, representerar **SUHF**
- Sofia Berlin Kolm, **Universitetskanslersämbetet**
- Sofie Björling, **Vetenskapsrådet**
- Ulrika Domellöf Mattsson, Myndigheten för digital förvaltning, **DIGG**
- Johan Elf, Uppsala universitet, representerar **Kungl. Vetenskapsakademien**
- Lisa Gemmel, **Svensk biblioteksörening**
- Maria Hagardt, **Vetenskap & Allmänhet**
- Jenni Hjolman, **Kungl. Vitterhetsakademien**
- Dick Kasperowski, **Göteborgs universitet**
- Gustaf Nelhans, **Högskolan i Borås**
- Frantzeska Papadopoulou Skarp, **Stockholms universitet**
- Jörg Pareigis, **Karlstads universitet**
- Johan Rockberg, KTH, representerar **Sveriges unga akademi**
- Eva Stensköld, **Riksbankens Jubileumsfond**
- Elisabeth Strandhagen, Svensk nationell datatjänst, **SND**
- Emma Svensson, **Sveriges förenade studentkårer**
- Astrid Söderbergh Widding, Stockholms universitet, representerar **SUHF**
- Wilhelm Widmark, Stockholms universitet, representerar **SUHF**
- Karin Grönvall, riksbibliotekarie **KB**, ordförande
- Anna Lundén, **KB**
- Erik Stattin, **KB**, sekreterare

Detta har hänt och pågår

- Referensgruppsmöte 16 december
 - Diskussion om roller som nationella riktlinjer kan ha, utmaningar och svåra frågor, konkretion, förankring,
 - Kommande möten: **31 mars** och **2 juni** (ev ytterligare möten under hösten)
- Analyser:
 - Policyer och riktlinjer på universitet och högskolor
 - Forskningsdata och publikationer dominerar
 - SUHF:s färdplan och vägledning
 - Andra strategier, policyer, handlingsplaner etc.
 - Unesco, EU, Finland, Irland, Nederländerna m.fl.
- Arbeta med utkast till riktlinjer inom de tre "paket" som skapats i den interna organisationen som inkluderar medarbetare vid Forte, VR vid sidan av KB
- Vad är på gång:
 - Ett delutkast ska behandlas vid referensgruppens nästa möte
 - Förankringsarbete inleds i början av hösten

Open Science – from policy to practice

Konferens 16-17 med anledning av Sveriges ordförandeskap i EU

- Konferensen syftar till att belysa olika aspekter av implementeringen av öppen vetenskap
- Målgrupper: beslutsfattare EU/nationellt, forskningsfinansiärer, forskare och andra grupper inom UoH samt andra intressenter
- Arrangörer: KB, SUHF, Vetenskapsrådet, Svenska Unescorådet, Vetenskap & Allmänhet, Naturhistoriska riksmuseet m.fl.
- 16 maj på KB
 - **Implementing Open Science – from policy to national level**
- 17 maj på Naturhistoriska riksmuseet
 - **Embedding Open Science in society – from policy to practice**
- Mer information och intresseanmälan: <https://oppenvetenskap.se/>

